

Guía Docente

Datos Identificativos					2020/21
Asignatura (*)	Habilidades Psicosociais da Comunicación en Ciencias da Saúde	Código	653862209		
Titulación	Mestrado Universitario en Asistencia e Investigación Sanitaria (plan 2012)				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Optativa	3	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Psicología				
Coordinación	López-Cortón Facal, Ana María	Correo electrónico	ana.lopez-corton@udc.es		
Profesorado	López-Cortón Facal, Ana María	Correo electrónico	ana.lopez-corton@udc.es		
Web					
Descrición xeral	La materia se centra en los aspectos psicológicos del proceso de comunicación en el ámbito de ciencias de la salud y en la importancia de la competencia en habilidades sociales en el ámbito sanitario. También se abordan aspectos relacionados como la persuasión y el cambio de actitudes, el apoyo social y el manejo del estrés.				
Plan de continxencia	<p>1. Modificacións nos contidos</p> <p>Non haberá cambios</p> <p>2. Metodoloxías</p> <p>*Metodoloxías docentes que se manteñen</p> <p>Todas:</p> <p>*Metodoloxías docentes que se modifican</p> <p>A sesión maxistral presencial será realizada a través de Teams</p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado</p> <p>Correo electrónico: segundo a necesidade do alumnado, para resolver dúbidas</p> <p>Moodle: segundo a necesidade do alumnado</p> <p>Teams, sesión semanal en gran grupo para o avance dos contidos teórico e dos traballos tutelados, así como das clases interactivas</p> <p>4. Modificacións na avaliación</p> <p>Non haberá modificacións na avaliación. Agás na presentación oral que poderá ser substituída por unha presentación asíncrona</p> <p>*Observacións de avaliación:</p> <p>5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía</p> <p>Non se realizarán cambios. Xa dispoñen de todos os materiais de traballo de maneira dixitalizada</p>				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A3	Adquirir un sentido ético da investigación sanitaria.
B3	Compromiso pola calidade do desenvolvemento da actividade investigadora.
B4	Capacidade de análise e de síntese.
B5	Habilidade para manexar distintas fontes de información.
B6	Capacidade para traballar de forma colaborativa en equipos multi e interdisciplinar.
B7	Capacidade de establecer unha relación de empatía cos suxeitos implicados no desenvolvemento da actividade investigadora.

C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Adquirir a capacidade de establecer unha relación interpersonal entre o persoal sanitario e o doente axustada ás necesidades circunstanciais de cada caso, de modo que incida dunha forma directa e positiva en todo o proceso terapéutico.		AI3	BM3 BM4 BM5 BM6 BM7
			CM1 CM3 CM7

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Psicología Social da Saude	1. Psicología Social da Saude
2. Habilidades psicosociais da comunicación	2. Habilidades psicosociais da comunicación
3. Evaluación e entrenamiento das habilidades sociais	3. Evaluación e entrenamiento das habilidades sociais
4. Habilidades para afrontar situacións conflictivas	4. Habilidades para afrontar situacións conflictivas
5. Estrés, Burnout e estratexias de afrontamiento.	5. Estrés, Burnout e estratexias de afrontamiento.o.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Presentación oral	C1	3	4	7
Estudo de casos	B7	12	9	21
Sesión maxistral	B7 C3	10	0	10
Traballos tutelados	A3 B3 B4 B5 B6 C3 C7	7	28	35
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Presentación oral	Intervención inherente a los procesos de enseñanza-aprendizaje basada en la exposición verbal a través de la que el alumnado y el profesorado interactúan de un modo ordenado, planteando cuestiones, haciendo aclaraciones y exponiendo temas, trabajos, conceptos, hechos o principios de forma dinámica.
Estudo de casos	Metodoloxía onde o suxeito se enfrenta ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.

Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover o aprendizaxe autónomo dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Esta referida prioritariamente ao aprendizaxe de "como facer as cousas. Constitúe unha opción baseada na asunción por parte dos estudantes da responsabilidade por o seu propio aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: o aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento de ese aprendizaxe por parte do profesor-tutor.
---------------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Monitorización dos traballos individuais que realiza cada alumno. Orientación sobre a metodoloxía e as fontes documentais que debe manejar e sobre a redacción do informe final do traballo.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	B7	Metodoloxía onde o suxeito se enfrenta ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo	40
Sesión maxistral	B7 C3	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar o aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade só se reserva a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.	10
Presentación oral	C1	Intervención inherente aos procesos de ensino-aprendizaxe baseada na exposición verbal a través da que o alumnado e o profesorado interactúan de un modo ordenado, planteando cuestións, facendo aclaracións e exponendo temas, traballos, conceptos, feitos ou principios de forma dinámica	20
Traballos tutelados	A3 B3 B4 B5 B6 C3 C7	Metodoloxía deseñada para promover o aprendizaxe autónomo dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Esta referida prioritariamente ao aprendizaxe de "como facer as cousas. Constitúe unha opción baseada na asunción por parte dos estudantes da responsabilidade por o seu propio aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: o aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento de ese aprendizaxe por parte do profesor-tutor.	30

Observacións avaliación

Convocatoria ordinaria

A nota final será a suma de todas as metodoloxías. É necesario aprobar cada unha das partes para poder superar a asignatura

O alumnado con asistencia parcial ou dispensa académica deberá pórse en contacto coa profesora ao inicio do curso para substituír a sesión maxistral por tarefas consistentes en estudo de casos ou traballos tutelados

Convocatoria Extraordinaria

O alumnado poderá gardar a nota das metodoloxías que teña superadas e repetir aquelas que non superase, excepto a sesión maxistral

que será substituída por tarefas deseñadas en función da asignatura e que se deberán entregar con fecha tope o día e hora da fecha oficial de examen

Fontes de información

Bibliografía básica

- Castanyer, Olga (2010). Por qué no logro ser asertivo?. Bilbao : Desclee De Brouwer, 2010.
- Caballo, Vicente E. (2015). Manual de evaluación y entrenamiento de las habilidades sociales. Madrid : Siglo XXI, 1997 (2015 imp.)
- Ekman, Paul. (2015). El rostro de las emociones : cómo leer las expresiones faciales para mejorar sus relaciones. Barcelona : RBA
- Llana, J. (2009). Ergonomía y Psicología aplicada. Valladolid: Lex Nova
- BIBLIOGRAFÍA Baron, A. y Byrne, D. (2005). Psicología social. Madrid: Prentice Hall. Clemente, M. (1992). Psicología social. Métodos y técnicas de investigación. Madrid: Eudema. Cuadrado I., Gaviria E., Moya M. C., Morales J. F. (2007). Psicología Social. México: McGraw-Hill. Hewstone, W. Stroebe, J.P. Codol, y G.M. Stephenson (1991), Introducción a la Psicología Social. Una perspectiva europea. Barcelona: Ariel. Myers, D. (2005). Introducción a la psicología social. En D. Myers (Ed.), Psicología social. Madrid: Panamericana. Smith, E.R y Mackie, D.M. (1997). Psicología Social. Madrid: Panamericana Worchel, S., Cooper, J., Goethals, G.R. y Olson, J.M. (2002). Psicología Social. Madrid: Thompson Rodríguez Marín, J. y Neipp López, M.C. (2008). Manual de Psicología Social de la Salud. Madrid: Síntesis. Marks, David F. (2008). Psicología de la Salud. Teoría, Investigación y Práctica. México: Manual Moderno. León Rubio, J.M. y Medina Anzano, S. (2002). Psicología Social de la Salud. Fundamentos teóricos y metodológicos. Sevilla: Comunicación Social. Gil Lacruz, M. (2007). Psicología Social. un Compromiso Aplicado a la Salud. Zaragoza: Universidad de Zaragoza Gil Roales-Nieto, J. (Dir.) (2003). Psicología de la salud. Aproximación histórica, conceptual y aplicaciones. Madrid: Pirámide. Stroebe, W. (2000). Social psychology and health (2nd ed.). Buckingham, UK: Open University Press. Salovey, P., & Rothman, A. J. (Eds.). (2003). The social psychology of health: Key readings. Philadelphia, PA: Psychology Press. Blanco, A. y Sánchez, F. (1990). Habilidades de conducta y cuidado de salud. En S. Barriga, J.M. León Rubio, M.F. Martínez y I.F. Jiménez (Eds.). Psicología de la Salud. Aportaciones desde la Psicología Social. Sevilla: Sedal. Caballo, V. (2002). Manual de evaluación y entrenamiento de las habilidades sociales 75ª edición-. Madrid: Siglo XXI. Cuñado, A.; Gil Rodríguez, F. y García Saiz. M. (1993). Habilidades sociales de profesionales de la salud en su relación con pacientes quirúrgicos. En J.M. León Rubio y S. Barriga (Comp.). Psicología de la Salud. Sevilla: Eudema. Gil, F. y León, J.M. (1998). Habilidades Sociales: teoría, investigación e intervención. Madrid: Síntesis. Gil, F.; León, J.M. y Jarana, L. (Coord.) (1995). Habilidades sociales y salud. Madrid: Pirámide. Gil, F.; Gómez Delgado, T.; León Rubio, J.M. y Ovejero, A. (1991). Entrenamiento en habilidades sociales en el marco de los servicios de salud. Sevilla: Diputación Provincial de Sevilla. León Rubio, J.M. y Jarana, L. (1990). Habilidades sociales en el trabajo de enfermería. Madrid: FUDEN. León Rubio, J.M. y Jarana, L. (1991). Psicología de la Salud. Aportaciones al trabajo de enfermería. Sevilla: Colegio Oficial de Enfermería. León Rubio, J.M.; Negrillo, C.; Tirado, A.; Gómez Delgado, T.; Cantero, F.J. y Herrera, I. (1993). Entrenamiento en habilidades sociales. Un método de enseñanza-aprendizaje para desarrollar la comunicación interpersonal en el área de enfermería. En J.M. León Rubio y S. Barriga (comp.). Psicología de la Salud. Sevilla: Eudema. León Rubio, J.M. y Jiménez Jiménez, C. (1998). Psicología de la Salud. Asesoramiento al profesional de la salud. Sevilla: Secretariado de Recursos Audiovisuales y Nuevas Tecnologías. Los Certales, F. y Gómez, A. (1999). La comunicación con el enfermo. Alhulía. Marín Sánchez, M. y León Rubio, J.M. (2001). Entrenamiento en habilidades sociales. Un método de enseñanza-aprendizaje para desarrollar las habilidades de comunicación interpersonal en el área de enfermería. *Psicothema*, 13 (2), 247-251. Medina, J.L. (1999). La pedagogía del cuidado: saberes y prácticas en la formación universitaria en enfermería. Barcelona: Laertes. Ovejero, A. (1998). Las relaciones humanas. Psicología Social Teórica y Aplicada. Madrid: Biblioteca Nueva. Ovejero, A. (1999). Las habilidades sociales y su entrenamiento: un enfoque necesariamente psicosocial. *Psicothema*, 2 (2), 93-112. Peplau, E.H. (1993). Relaciones interpersonales en enfermería. Barcelona: Masson-Salvat. Polaino-Lorente, A. (2000). Introducción a la modificación de conducta para profesionales de enfermería. Barcelona: PPU. Tazón, M.P. y García Campayo, J. (2000). Relación y comunicación. Madrid: DAE colección enfermería S. XXI. Vallés Arándiga, A. (1995). Programa de refuerzo de las habilidades sociales. Cuadernos de recuperación y refuerzo de planos psicoafectivos. Método EOS (Vols. I, II y III). Madrid: EOS. Vallés Arándiga, A. (1995). Curso de habilidades sociales, competencia social, asertividad. Valencia: Promolibro. Verdugo, M.A. (1997). PHS. Programa de habilidades sociales. Programas conductuales alternativos. Salamanca: Amarú ediciones. Recursos online www.socialpsychology.org

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Programa

Green Campus FCS Para axudar a conseguir un entorno inmediato sustentable e cumprir cos obxectivos estratéxicos 1 e 2 do "III Plan de Acción do Programa Green Campus FCS (2018-2020)", os traballos documentais que se realicen nesta materia:a. Solicitaranse maioritariamente en formato virtual e soporte informático. b. De realizarse en papel: - Non se empregarán plásticos. - Realizaranse impresións a dobre cara. - Empregarase papel reciclado. - Evitarase a realización de borradores.PLAxioA detección de fraude, copia ou plaxio na redacción do traballo da materia implicará un suspenso na oportunidade de avaliación afectada (0,0) e a remisión directa á oportunidade seguinte. Dita circunstancia comunicarse á Comisión Académica e ao resto de profesores do título. En caso de que se reitere a irregularidade nunha 2ª avaliación, a Comisión poderá solicitar ao Reitor a expulsión temporal ou definitiva do/a estudante do título cursado.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías